

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1697

av Désirée Pethrus (KD)

Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att ta sig in på arbetsmarknaden.

Motivering

Drygt en halv miljon människor bär på en funktionsnedsättning som gör att deras arbetsförmåga är nedsatt. I denna grupp är rörelsehinder den vanligaste funktionsnedsättningen. Personer med funktionsnedsättning har jobb i betydligt lägre utsträckning än andra. Under de senare åren har situationen förbättrats. Bland sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga var trenden nedåtgående under perioden 1998–2004 för att sedan ligga kvar på cirka 50 procent fram till 2008. År 2013 var andelen 55 procent. Trots förbättringen bör det jämföras med 76 procent för personer utan funktionsnedsättning.

Såväl Arbetsförmedlingens insatser som den lagstiftning som finns genom bland annat LSS utgör viktiga delar i det arbete som förts för att få personer med funktionsnedsättning in på arbetsmarknaden. Jag tror emellertid att ytterligare insatser krävs för att arbetslinjen ska omfatta även dessa personer.

Skapa en gemensam ingång

Samarbetet mellan Försäkringskassan, socialtjänsten och Arbetsförmedlingen måste intensifieras ytterligare och på sikt bör en gemensam ingång skapas. Det är ett faktum att många i dag faller mellan stolarna och att många hänvisas till olika nivåer och att ingen tar ett riktigt helhetsgrepp. Med en gemensam ingång för alla som inte kan

försörja sig själva kan en helhetsbild ges och rätt åtgärd sättas in från första början. Beroende på orsak till att en person inte kan försörja sig på egen hand sätts en åtgärd in och personen ges möjlighet att få vidare kontakt med förmedling som är individanpassad. Målet ska vara att personen så snabbt som möjligt hittar ett jobb och får en egen försörjning.

Arbetsförmågebedömning ska göras från dag ett

När en ung person med funktionsnedsättning avslutar sin skolgång bör den enskilde erbjudas stöd till arbete. Om den unga personen söker någon form av ersättning så ska denne tidigt kunna få en bedömning av personens arbetsförmåga. Det ska gälla vid alla typer av funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga, det vill säga även för de personer som återfinns i personkrets 3 och som i dag saknar rätten att prövas för daglig verksamhet enligt LSS. Genom att ge denna grupp rätt till att prövas för daglig verksamhet ges dessa personer möjligheten att bryta sin inaktivitet och träffa andra människor och, i vissa fall, ta ett första steg på vägen till ett lönearbete. Redan här kan man förstås komma fram till att personen helt saknar arbetsförmåga och därför kan uppbära sjukersättning alternativt prövas för daglig verksamhet.

Val av arbetsförmedling genom jobbpeng

Den person med funktionsnedsättning som bedöms ha en arbetsförmåga ges möjlighet att välja arbetsförmedling. Såväl offentliga som privata förmedlingar ska finnas att tillgå. Dessa förmedlingar ska vara certifierade. Till detta val knyts en jobbpeng där personer med funktionsnedsättning får välja den arbetsförmedling som passar honom eller henne bäst. Jobbpengen varierar i storlek beroende på hur omfattande funktionsnedsättning personen har. Som stöd vid val av arbetsförmedling ska särskilda jobbcoacher finnas till hands. Klarar personen inte av ett arbete med stöd på den ordinarie arbetsmarknaden ska möjlighet till arbete på ett socialt företag finnas som ett alternativ.

Belöningsystem till arbetsförmedlingar som lyckas bra

För att ytterligare öka motivationen att lyckas i sitt förmedlingsuppdrag föreslår vi att arbetsförmedlingar ska få betalt efter hur väl de lyckas. Utöver pengarna som en arbetsförmedling får vid inskrivningen av en arbetssökande ska förmedlingen få betalt när den lyckas förmedla ett jobb och ytterligare en peng när personen haft jobbet en viss tid. Ju högre peng den arbetssökande har, desto högre ersättning betalas ut till förmedlingen när jobb förmedlas. Med ett sådant system belönas bra arbetsförmedlingar och förmedlingarna uppmuntras att arbeta med personer som står långt

utanför arbetsmarknaden. Dagens arbetsförmedling har inga ekonomiska incitament att lyckas i sitt arbete.

Betygsättning och öppna jämförelser av arbetsförmedlingar

För att öka transparensen och konkurrensen inom förmedlingsverksamheten är det en bra idé är att olika förmedlingsaktörer betygsätts och att dessa jämförelser blir offentliga. På så sätt kan den arbetslöse gå till den förmedling som lyckats bäst med att bryta utanförskapet. Med ökad konkurrens ökar också trycket på resultatförbättring.

Återkommande prövning av arbetsförmågan i daglig verksamhet

I dag är daglig verksamhet något av en slutstation för människor som har en funktionsnedsättning. Av Socialstyrelsens kartläggning framgår att i flertalet kommuner går inte personer över från daglig verksamhet till ett lönearbete, varken osubventionerat eller subventionerat. Det sker trots att så många som tio procent av dem som i dag har daglig verksamhet skulle kunna gå vidare till någon form av lönearbete. För den enskilda personen som har en potential är det inte mer än rätt att undersöka möjligheten till egen försörjning. Även för den som en gång har bedömts sakna arbetsförmåga och därmed beviljats daglig verksamhet finns det anledning att pröva med jämna mellanrum eftersom arbetsförmågan kan utvecklas efter hand. Därför föreslår vi att arbetsförmågan prövas varje år för den person som har beviljats daglig verksamhet och som bedöms vara nära någon form av arbetsmarknad. Finner man att personen saknar arbetsförmåga eller av andra skäl inte kan lämna den dagliga verksamheten ska möjligheten att kvarstå i daglig verksamhet finnas kvar. Vi vill till detta arbete knyta jobbcoacher som är specialiserade på olika former av funktionsnedsättningar. Tillsammans med SIUS-handläggarna ska dessa vara ett stöd för personer in i ett eventuellt lönearbete. I dag är det kommunen som ansvarar för den dagliga verksamheten, och det är därför naturligt att kommunen har det yttersta ansvaret för att en kartläggning och uppföljning genomförs.

Förläng tiden för förberedande insatser, SIUS-konsulent och utvecklingsanställning

I dag kan förberedande insatser och stöd från en SIUS-konsulent ges under en tid av maximalt sex månader. För många personer med funktionsnedsättning är detta för kort tid för att de ska kunna fungera på bästa sätt inom arbetslivet. Därför bör man förlänga tiden under vilken man ska kunna få förberedande insatser samt stöd från SIUS-konsulent till ett år. Utvecklingsanställningen bör också den förlängas, från ett år till två år. Det är för övrigt viktigt att betona vikten av att SIUS-konsulenternas

handledningsstöd ges både till personer som har en funktionsnedsättning och till de arbetsgivare som anställer dessa personer.

Bättre finansieringsmöjligheter för sociala företag

Det sociala företagandet måste stärkas i Sverige. Det utgör en enorm resurs och sysselsätter människor som annars skulle ha mycket svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Det finns cirka 170 sociala företag i landet som sysselsätter totalt cirka 5 000 personer. Det är mycket viktigt att dessa företag kan verka i en miljö där deras verksamhet kan utvecklas och att de får samhällets stöd.

Finansieringsmöjligheterna för sociala företag måste bli bättre. Risken är annars stor att en möjlig och önskvärd expansion uteblir.

Öka antalet lönebidrag

Idag har 50 200 personer lönebidrag. Lönebidragen är framgångsrika för de som har behov av särskilt anställningsstöd. Efterfrågan är större än de ekonomiska ramarna medger. Det är angeläget att förutsättningarna för att utöka antalet lönebidrag undersöks. Det är inte minst viktigt i en tid då arbetsmarknaden är kärv och konkurrensen om lediga jobb är hård. Alla arbetsgivare ska få information om vilka möjligheter som finns att anställa personer med funktionsnedsättning. Även för den enskilda arbetstagaren krävs tydlig information om vilka arbetsmarknadspolitiska stödformer som finns och vilken rätt man som enskild har till dessa.

Av flera skäl är det viktigt att se anställning med lönebidrag som ett jobb, inte främst en stödform. Dagens krav på löntagare att producera är höga och kan i många fall inte uppfyllas av en person med en funktionsnedsättning. Här måste offentligt stöd kunna gå in och kompensera skillnaden, överbrygga glappet. Det finns också skäl att ompröva tidsgränserna för lönebidraget. För vissa kan en längre giltighet, till exempel två år, innebära större chans till anställning. Fördelen är att arbetsgivaren får mer tid på sig att finna det mest effektiva sättet att organisera arbetet tillsammans med den som man får bidraget för.

Fler företag måste ta sitt sociala ansvar

För att personer med funktionsnedsättning ska kunna komma in på arbetsmarknaden i större utsträckning än i dag krävs det att alla arbetsgivare gör mer för att ta emot dessa personer. Både offentliga och privata arbetsgivare behövs i detta arbete. Flera företag har börjat tänka i banor av att vara en positiv kraft i samhället och ta emot personer med funktionsnedsättning. Ica och Max Hamburgerrestauranger är bra exempel på företag som bestämt sig för att ha en policy om att anställa personer med funktionsnedsättning.

Fler företag bör kunna ta socialt ansvar genom att aktivt välja att anställa personer med funktionsnedsättning.

Nya jobb i offentlig sektor för personer med funktionsnedsättning

Det är viktigt att kommuner, landsting och statliga myndigheter/bolag i samarbete med Arbetsförmedlingen ska föregå med gott exempel och anställa personer med funktionsnedsättningar. De exakta arbetsuppgifterna kan variera beroende på hur det ser ut i olika kommuner, landsting/regioner och statliga myndigheter/bolag. Inspiration kan hämtas från exempel där kommuner använder sig av Samhall för att utföra olika slags tjänster. Upphandlingen måste där vara inriktad så att Samhall inte konkurrerar ut det privata näringslivet, utan får utgöra ett komplement till annan entreprenör. Uppgifterna kan handla om markskötsel (gräsklippning, snöskottning, sandning och skräpupplockning) eller fastighetsskötsel (exempelvis vaktmästeri, trappstädning, underhåll med mera). Det kan även vara universitets- och högskoleutbildade personer med funktionsnedsättning som kan arbeta som till exempel handläggare, ekonomer eller konsulter. Det kan också handla om värdar och service inom transportsektorn. Listan kan göras lång. Detta bör ges regeringen till känna.

Désirée Pethrus (KD)